

YTTRANDE

Datum 2021-04-27

Dnr 2021-POL000064-001

1 (5)

m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Remiss. Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd– (SOU2020:78)

Regeringskansliets diarienummer M2020/02032

Region Skåne har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat betänkande och önskar framföra kommentarer enligt nedan.

Inledning

Region Skåne har ansvar för vård och hälsa i Skåne samt ett samordnande ansvar för Skånes utveckling, enligt Lag 2010:630 och lagändring 2019:944 om regionalt utvecklingsansvar. Detta ansvar innebär att utarbeta och fastställa en strategi för regionens utveckling och samordna insatser för genomförandet av denna samt att upprätta och fastställa planer för regional transportinfrastruktur. Region Skåne är också regional kollektivtrafikmyndighet i Skåne län, vilket innebär det politiska och ekonomiska ansvaret för den samhällsfinansierade kollektivtrafiken.

Region Skåne har sedan januari 2019 även ansvar för den regionala fysiska planeringen i länet, och uppdraget att ta fram en regionplan för Skåne till 2022. Ett förslag till *Regionplan för Skåne 2022 – 2040* har skickats ut på samråd under december 2020 – april 2021. Region Skåne gör dessutom regionala bedömningar av den ekonomiska utvecklingen samt prognoser över sysselsättning och tar årligen fram befolkningsprognoser och hushållsprognoser för Skåne och dess kommuner samt skattningar av den faktiska efterfrågan på nya bostäder.

Region Skåne är även huvudman för den mer än 125 mil långa Skåneleden samt de nationella cykelturismlederna Sydostleden och Sydkustleden som i mångt och mycket rör sig i kust- och strandnära lägen med höga natur- och kulturvärden.

Region Skåne yttrar sig över *Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd– (SOU2020:78)* utifrån ovanstående ansvar.

Region Skånes synpunkter

Region Skåne är övervägande positiv till de förslag som presenteras i utredningen. Sammanfattningsvis vill Region Skåne anföra nedanstående punkter.

- Region Skåne delar uppfattningen i förslaget om att strandskydd inte ska gälla vid sjöar mindre än en hektar eller vattendrag som är mindre än två meter breda, och inte heller vid anlagda vatten (sjöar, dammar och våtmarker) som har tillkommit efter 1975.
- Region Skåne ser positivt på att landsbygdsutveckling lyfts fram som en viktig aspekt i samhällsplaneringen men där en differentiering av strandskyddet utgör en del i en större helhet av utvecklingen i Skåne.
- Region Skåne delar synen på att översiktsplaneprocessen är ett lämpligt forum för hantering av områden med lättnader från strandskyddslagstiftningen.
- Region Skåne instämmer i att bestämmelsen om fri passage ska säkerställas för tillgång till natur och rekreation.
- Region Skåne ser positivt på att en ny punkt om dispens för klimatanpassningsåtgärder införs i 7 kap 18 c § (punkt 7) miljöbalken.
- Region Skåne föreslår att de kriterier som ska ligga till grund för bedömning av ett områdes lämplighet för bebyggelse bör innefatta ett bredare hållbarhetsperspektiv.
- Region Skåne delar uppfattningen om att en heltäckande digitalisering skulle bidra till att göra strandskyddet mer transparent, förutsägbart och rättssäkert.

Positivt med differentiering

Precis som utredningen påtalar finns det en konflikt mellan exploateringsintressen inom strandskyddade områden och miljöhänsyn i form av bevarande av orörda stränder, särskilt i högexploaterade områden. Region Skåne är positiv till att kustområden med högt exploateringsstryck inte får redovisas som områden för landsbygdsutveckling och därmed ej heller utgöra landsbygdsområden enligt nytt förslag. Områden med lägre exploateringsstryck lämpar sig bättre för bebyggelse och förslaget om att mindre sjöar och vattendrag samt anlagda vatten efter 1975 undantas från strandskydd är därför enligt Region Skåne lämpligt.

Landsbygdsutveckling och regelförenkling

Region Skåne anser att det är positivt att landsbygdsutveckling lyfts fram som en viktig aspekt i samhällsplaneringen, men anser också att förslagen bör ta ett helhetsgrepp för landsbygden, där en differentiering av strandskyddet utgör en del i en större helhet. Utredningens förslag kan innebära möjligheter att utveckla goda livsmiljöer i de delar av Skåne som har en svagare befolkningsutveckling och ett lägre exploateringsstryck, vilket stärker regionen som helhet.

Region Skåne vill dock framhålla att landsbygdsutveckling som sker på andra platser än nära vatten kan göra större skillnad för utvecklingen i regionen genom att stränderna lämnas fria för rekreation och turism. En betydande del av Skånes turism- och besöksnäring baseras på upplevelser och vistelse nära kopplade till hav, skog, sjöar och kulturlandskap. Utveckling av bostäder och verksamheter behöver därför enligt Region Skåne ske med hänsyn till allmänhetens möjligheter att ta del av natur och friluftsliv. Region Skåne ser även att det kan finnas en risk att effekterna för landsbygdsutveckling blir kortsiktiga om inte klimatperspektivet vägs in tydligare.

Det är enligt Region Skåne positivt att *områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen* (LIS) ersätts med *Landsbygdsområden* med tillhörande kriterier. Tidigare system med LIS har inte varit tillräckligt effektivt och har inneburit en del problem gällande exempelvis avgränsningar. De nya kriterierna förenklar sannolikt regleringen på området då de enligt Region Skåne är tydliga.

Ökat lokalt inflytande

Region Skåne är enligt plan- och bygglagen remissinstans till kommunernas översiktsplaner. Skånes kommuner är aktiva i sin översiktsplanering där det förs viktiga strategiska resonemang kopplat till mark- och vattenanvändning, infrastruktur, kollektivtrafikförsörjning, landsbygdsutveckling samt bostadsbyggande. Förslagen i utredningen innebär sammantaget ett ökat lokalt inflytande genom att kommunerna ska kunna ansöka om att upphäva strandskyddet helt eller delvis i landsbygdsområden. Region Skåne instämmer i detta och menar att översiktsplaneprocessen kommer vara ett lämpligt forum för dialog om strandskyddet och där samrådet är av särskild vikt.

Som en del av det lokala inflytandet anser Region Skåne att temporär möjlighet till dispens ska kunna medges för temporära verksamheter även om inget av de övriga sex nuvarande kriterierna för dispens uppfylls enligt 7 kap. miljöbalken. Detta kan vara exempelvis i samband med kortare och tidsbegränsade evenemang i strandnära lägen. Tillämpningen av dispensen ska kunna ske på de platser där strandskyddet motiveras av den fria passagen längs med strandlinjen och där den biologiska mångfalden inte äventyras. Flera kommuner i Skåne har milslånga kuststräckor med sandstrand och där turismen är viktig för det lokala näringslivet. En temporär dispens hade enligt Region Skåne underlättat för de företag som vill arrangera event eller andra tidsbegränsade verksamheter längs kusten utan att det skulle få negativa konsekvenser för strandskyddets syfte i stort.

Friluftsliv och fri passage

Att erbjuda attraktiva livsmiljöer, såväl i städer och tätorter som på landsbygden, är en viktig framtidsfråga för Skåne. Kvaliteten på närmiljö och tillgång till rekreation har stor betydelse för människors hälsa och livskvalitet, vilket i hög grad har aktualiserats under coronapandemin. Skåne har sämre tillgång till allemansrättslig mark än riket och den är ojämnt fördelad i länet. Tillgången är sämre i de delar av Skåne där befolkningen är

störst och ökar mest, medan det i skogsbygden finns större områden med allemansrättsligt tillgänglig mark med betydande värden för rekreation och besöksnäring. Den förväntade befolkningstillväxten kommer att medföra både ett högre exploateringsstryck och att fler människor ska dela på Skånes natur. Ur ett framtidsperspektiv anser Region Skåne därför att det är positivt att en differentiering är möjlig.

Utredningen redogör för påverkan på miljö kvalitetsmål och de nationella friluftsmålen *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Attraktiv tätortsnära natur*. Utredningen visar att det är i den tätortsnära naturen den största andelen friluftsliv idkas samtidigt som den tätortsnära naturen minskar till följd av en ökande tätortsbefolkning och bebyggelse. Utredningen redogör för att den totala längden havsstrandlinje i Sverige, som är påverkad av bebyggelse, mellan 2015–2018 ökat med knappt tre procent. Region Skåne vill påtala att ökningen om enbart tre procent beror på strandskyddslagstiftningens verkan och menar att påverkan troligtvis varit större i Skåne utan gällande strandskydd varför förslaget om ökad restriktivitet är välkommet.

Friluftslivet i tätbefolkade områden, där små vattendrag är viktiga, kan påverkas negativt av strandskyddsdispenser. Eftersom rekreativa värden och friluftslivet i markanvändningskonflikter står betydligt svagare än både exploateringsintressen och skyddet av växter och djur, bör dessa intressen skyddas särskilt. Region Skåne menar att dessa intressen i hög grad är beroende av att en fri gångpassage längs vattnet kan säkerställas utan att man som friluftslivare riskerar att inkräkta på fastighetsägares hemfridszon. Bestämmelsen om fri passage är enligt utredningens mening grundläggande i strandskyddet och skapar balans mellan exploaterings- och bevarandeintressen vilket Region Skåne är enig i. Genom bestämmelsen kan ett strandområde tas i anspråk för bebyggelse – samtidigt som utrymme för friluftsliv och för djur och växter närmast strandlinjen bevaras.

Strandskydd och förändrat klimat

I ett framtidsperspektiv då klimatet blir allt varmare, kommer det finnas en ökad risk för skyfall och översvämningar, förändrade nederbördsmonster och högre vattennivåer. Förändringarna kan innebära att byggnader i strandnära lägen blir en riskfaktor som kan bli mer kostsam på sikt än vad den kortsiktiga nyttan kan vara. De förväntade effekterna av klimatförändringarna gör strandskyddet än viktigare, vilket alltid bör utgöra en del i bedömningsgrunderna och analyserna av aktuella områden. Region Skåne anser därför att det är positivt att en ny punkt om dispens för klimatanpassningsåtgärder införs i 7 kap 18 c § (punkt 7) miljöbalken.

Bredare hållbarhetsperspektiv

Region Skåne vill belysa att det finns en inbyggd målkonflikt i arbetet med landsbygdsutveckling i strandnära lägen eftersom behovet av attraktiva områden för bostäder i natursköna områden kan komma att ställas mot allmänintresset att bevara samma natur för rekreation och naturupplevelser. Region Skåne anser att de kriterier som ska ligga till grund för bedömning av ett områdes lämplighet för bebyggelse även bör innefatta analyser över

sociala och ekologiska konsekvenser, påverkan på lokala och regionala rekreativvärden samt en bedömning av det faktiska behovet av bostäder ur ett regionalt perspektiv. Bedömningen bör göras i samverkan inom den kommunala planeringen.

Digitalisering

Utredningen konstaterar att tillämpningen av strandskyddet idag varierar på ett sätt som är svårt att både förstå och överblicka. Därför föreslår utredningen att en heltäckande digitalisering ska ske, senast två år efter lag- och förordningsinförande. Region Skåne ser positivt på utredningens förslag, då det kommer att öka möjligheten till helhetsperspektiv vid planering av mark- och vattenanvändning.

Anna Jähnke
Ordförande

Ulrika Geeraedts
Utvecklingsdirektör